

17 november, 2010

Strategirapport för Kenya 2010

1. INLEDNING

Utvecklingssamarbetet styrs av samarbetsstrategin för Kenya 2009-2013 som bygger på Kenya Joint Assistance Strategy 2008-2010 (KJAS), vilken undertecknats av 17 givare. Denna är koordinerad med och anpassade till Kenyas Vision 2030 och Medium term plan (MTP) 2008 - 2013. Det övergripande målet för Sveriges utvecklingssamarbete med Kenya är ett Kenya där alla fattiga kvinnor, män, flickor och pojkar har förutsättningar att förbättra sina livsvillkor och där deras mänskliga rättigheter blir infriade. Programmet är fokuserat på tre sektorer: demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter, naturresurser och miljö, samt urban utveckling.

Stöd till genomförandet av the National Accord and Reconciliation Act (NARA),¹ inklusive mer långsiktiga reformer enligt NARA:s Agenda 4, prioriteras under strategiperioden. Kenya antog en ny grundlag i augusti 2010 som innebär ökade möjligheter till reformer som bottnar i mänskliga rättigheter, inklusive jämställdhet, integritet och medborgerlig delaktighet. Den nya grundlagen innehåller viktiga förändringar och förbättringar vad gäller finansiell styrning, däribland en stärkning av kontrollen av genomförandet av budgeten och finansiell decentralisering. Grundlagen innebär också en reformering av rättsväsende och polis. Att kunna agera snabbt och stödja Kenya i genomförandet av den nya grundlagen, nu när arbetet satts igång, har hög prioritet för det fortsatta samarbetet. Sverige ska aktivt stödja genomförandet av den nya grundlagen, vilket även inkluderar ökat stöd till jämställdhet.

2. FINANSIELL ÖVERSIKT

Under 2010 uppgår landallokeringen för Kenya till 330 MSEK. Till och med den 31 augusti 2010 har totalt 121,9 MSEK utbetalats. Detta motsvarar 37 % av anslaget för 2010.

¹ NARA integrerades i grundlagen som en följd av krisen efter valet 2007. Den pekar ut ett antal reformer och åtgärder som krävs för skapa ett demokratiskt, fredligt och stabilt samhälle – reformer som är avgörande för en inkluderande utveckling. Det gäller bland annat reformer som rör grundlag, val, rättsväsende, polis, markfrågor och offentlig förvaltning.

	Delegerade medel 2010 (MSEK)	Utbetalda medel Jan-aug (MSEK)	Prognos ² Jan-dec 2010 (MSEK)
Demokrati, mänskliga rättigheter o genus ³	103,3	41,5	142,3
Naturresurser	173,1	66,3	140,3
Urban utveckling	42,2	7,3	67,2
Stöd till civila samhällsorg./social utveckling-HIV/Aids	15	0	15
Utfasningssektor: Infrastruktur/vägar	27,7	5,8	20,2
Totalt	330 (+33=363)	121,9 MSEK	385⁴ MSEK

3. RESULTAT

3.1 Sektor 1: Demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter

Antal insatser: 22. Under perioden januari-augusti 2010 har två insatser avslutats medan tre nya avtal undertecknats (polisreform, valreform, planeringsstöd av nytt stöd till rättsväsendet).

3.1.1 Resultat på insatsnivå

Insats 1: Offentlig finansiell styrning (Public Financial Management, PFM)

Övergripande mål: Förbättra den finansiella styrningen i den offentliga sektorn för att på så sätt främja den ekonomiska tillväxten och minska fattigdomen, förbättra statens tillhandahållande av tjänster och förbättra samhällsstyrning.

Avtalat belopp (MSEK) ⁵	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills (MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform	Svensk andel av totala stödet (%)
100	Maj 2007 - mars 2012	31,8 MSEK	Finansdepartementet	Sektor program med "pooled" funding	Cirka 30 %

² Det ytterligare eventuella tilläget på anslaget på upp till 385 MSEK har räknats in i prognosen.

³ Använd de sektordefinitioner som framgår av strategin.

⁴ Förslaget ökat anslag till Kenya 2010

⁵ Den överenskomna svenska insatsen (om projektet/programmet även får stöd från andra givare)

Framstegen är ojämna inom reformen för offentlig finansiell styrning (OFS).⁶ På vissa nyckelområden har det skett viktiga förbättringar och på andra inte. Framsteg syns framför allt vad gäller skatteintäkterna som ökat med 23 % de senaste åren samtidigt som utfallet för intäkter stämmer till nästan 100 % med budgeten. Ett nytt löneadministrationssystem, the Integrated Personnel and Payroll Database Scheme (IPPDS), har framgångsrikt tagits i bruk. Det omfattar 95 % av de centralt statligt anställda. Ett förslag på skuldstrategi på medellång sikt har tagits fram och utestående skulder har minskats. Myndigheten Public Procurement Oversight Authority, (PPOA), har etablerats och moderna upphandlingsprocedurer och rutiner har införts. Kenyas riksrevision (Kenya National Audit Office, KENAO) granskar nu årligen 100 % av den centrala statliga verksamheten, jämfört med mellan 50 % och 75 % tidigare år. KENAO har även hämtat igen eftersläpning av revisioner av statlig verksamhet. Internrevisionen har ökat sin täckning betydligt och den har utvecklats mot mer systemrevision. Det har inte gjorts någon bedömning av vilken påverkan detta fått på den ekonomiska tillväxten, fattigdomsbekämpning, tillgängligheten på tjänster eller på god samhällsstyrning. Framstegen vad gäller IFMIS⁷, parlamentariska granskningar och kontanthantering är dock inte tillfredsställande.

Resultatramverket har inte varit operativt vilket gör det svårt att bedöma om resultaten är i enlighet med förväntningarna eller inte. Sverige finansierar en konsult som assisterar sekretariatet för OFS reformen att utveckla ett resultatramverk och ett system för uppföljning och utvärdering.

Själva reformprogrammet har svårigheter när det gäller styrning, samordning, sekvensering, givarfinansiering, uppföljning och utvärdering. Det finns en hög medvetenhet om de här problemen bland regeringen och bland givarna. När reformprogrammet ska revideras nästa år kommer dessa frågor prioriteras.

Källor: "Mid-term review 2009, PEFA⁸ 2008", utkastet "Review of PFM Reform Strategy of Kenya 2010".

Insats 2: Reformprogram gällande samhällsstyrning och rättsektorn, (GJLOS)⁹, 2005-2010

Övergripande mål: Det övergripande målet är ett Kenya som är tryggt, säkert, demokratiskt och rättvist, där mänskliga rättigheter respekteras och korruption inte förekommer. Målet är att förändra och stärka institutioner, främja samverkan mellan staten, det civila samhället och det privata näringslivet i denna sektor så att rättsfrågor inklusive antikorrupcion och

⁶ Halvårsgenomgång av den kenyanska strategin för att förbättra den offentliga finansiella styrningen, ECORYS, december 2009

⁷ Integrated Financial Management Information System

⁸ Public Expenditure Financial Accountability

⁹ Governance, Justice, Law and Order Sector Reform Program

mänskliga rättigheter behandlas effektivt, ansvarsfullt och transparent och med respekt för rättsstatens principer.

Avtalat belopp (MSEK)	Avtals-period	Utbetalade medel hittills (MSEK)	Samarbets-partner	Samarbets-form	Svensk andel av totala stödet (%)
95 MSEK	2005-2010	83,7 Belopp att återbetala 11,5 MSEK	Koordinering av Justitieministeriet¹⁰	Sektor program med "pooled" finansiering	20 %

Det gemensamma GJLOS-programmet avslutades formellt i september 2009, men några aktiviteter fortsatte till juni 2010. Programmet har resulterat i höjd kompetens och etablerande av nya nätverk i synnerhet vad gäller antikorrupktion, mänskliga rättigheter och HIV/AIDS. De institutioner, c:a 1/3 av de deltagande institutionerna, som tydligt fokuserade på reformer, och hade tydligt mandat och gott ledarskap använde bidragen effektivt. Detta i sin tur ledde till att dessa institutioner såg en positiv utveckling på samverkan med det civila samhället, och högre kapacitet och förbättrad tillgång till och kapacitet på sina tjänster. De har också bidragit till utveckling av andra institutioner inom GJLOS. Inom polisen och domstolsväsendet har det skett minst framsteg, främst på grund av avsaknaden av en ny grundlag men också brist på reformvilja inom ledarskapet för dessa institutioner. Många av de institutioner som omfattas av programmet har prioriterat etablerandet av antikorrupsions- och jämställdhetskommittéer, vilket har lett till att de infört bättre förebyggande åtgärder för att motverka korrupktion och stärkt arbetet med jämställdhet. Viktiga lagar gällande exempelvis sexualbrott, politiska partier och offentliga upphandlingar har utvecklats och godkänts av parlamentet. Man har även diskuterat propositionen för övervakning av domstolsväsendet och propositionen om tillgänglighet till offentlig information. Utbildning i mänskliga rättigheter inklusive kvinnors rättigheter och barns rättigheter har genomförts i samtliga institutioner.

Vid vissa institutioner har dock reformtakten saktats ned under programmetts gång och där har endast tilläggsreformer av mer tekniskt slag genomförts den senaste perioden. Parlamentet har ändrat vissa propositioner så att de blivit mindre reformorienterade.

¹⁰ Justitieministeriet koordinerar och genomförande av Justitieministeriet, polisen, fängelser, domstolsväsendet, riksåklagaren, anti-korrupsionskommissionen, lagkommissionen, MRkommissionen, , barnrättsavdelningen, Kommissionen för rapportering om lagar, det civila samhället och närlinglivets organsiationer.

Sverige stödjer utformandet av ett nytt samordnat program gällande rättsväsendet, inklusive reformer som rör polisen. Fokus kommer att ligga på att operationalisera den nya grundlagen och genomförandet av rekommendationer gällande reformer inom domstolsväsendet och polis som tidigare arbetsgrupper tagit fram. Även decentralisering, arbete med attitydförändringar och medvetenheten om lagstiftade rättigheter i grundlagen kommer att prioriteras. Det nya programmet kommer att stärka både det interna ansvarstagandet och den externa övervakningen och kontrollen av de olika institutionerna. Programmet kommer också att syfta till att förstärka civila samhällets involvering i planering, genomförande och uppföljning av programmet. Parallellt stöd till det civila samhället kommer att fortsätta via UNDP för att främja ökad involvering för bättre koppling till lokalsamhällen, policydebatt, och påtryckningsarbete för genomförande av reformer.

Insats 3: Medlingsstöd och stöd till IIEC¹¹

Övergripande mål: Att upprätthålla en politisk dialog mellan koalitionsparterna och African Union Annan Panel samt stärka IIEC:s och CoE:s förutsättningar att utföra sina uppdrag.

Avtalat belopp (MSEK)	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills (MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform	Svensk andel av totala stödet (%)
23 MSEK + särskild insats för valreform på 17 MSEK = 40 MSEK	Jan 2008-dec 2010,	40 MSEK	Kanaliseras via UNDP, AU:s samordningskontor (CLO) , Expert kommitté för en ny grundlag, (CoE), Interimistisk Valkommission Kommissionen för Integration och samverkan (NCIC)	"Basket", via UNDP	

Det första fasen av medlingsstödet var en respons på eftervalskrisen, och var därmed en akutåtgärd för att få igång en dialog. Huvudfokus under 2009 och 2010 låg på operationalisering av de nya institutioner och kommissioner som bildats under NARA samt framtagande av en ny grundlag.¹² Fokus under 2010 har legat på att följa upp frågan om

¹¹ Interim Independent Electoral Commission

¹² The Committee of experts (COE) on the Constitutional Review, Interim Independent Constitutional Dispute Resolution Court, the Boundaries Review Commission, the National

straffrihet i relation till de våldsamheter som uppstod efter valet samt behovet av en ny grundlag. Utifrån förslag och konsultationer tog CoE fram ett utkast till grundlag och genomförde medborgarutbildningar i enlighet med sitt uppdrag. Sverige gav stöd till medborgarutbildningar om den nya grundlagen via CoE och civila samhällsorganisationer samt expertstöd gällande den nya grundlagen. Vidare stöddes att alla Agenda IV-kommissioner¹³ och Kenyas nationella kommission för mänskliga rättigheter tillsammans höll en nationell konferens för att uppnå ytterligare samstämmighet inför folkomröstningen. Stöd gavs även till undersökningar av våldsamheterna i samband med valet 2007 samt till observationer av våld och hatpropaganda före och efter folkomröstningen av NCIC. Detta ledde till att en minister avsattes och anklagades för hatpropaganda. Den föreslagna grundlagen röstades igenom av kenyanerna vid en fredlig folkomröstning 4 augusti 2010 och antogs officiellt 27 augusti 2010.

Som komplement till stödet till CoE via CLO bidrog Sverige via UNDP till kapacitetsuppbyggnaden av valkommissionen, Interim Independent Election Commission, IIEC. De viktigaste resultaten av det samlade stödet till IIEC är att registreringen av väljare förbättrats. Listan av döda väljare har tagits bort. Ett nytt väljarregister med fler än 12 miljoner röstberättigade har kunnat upprättas tack vare förbättrade registrerings- och identifieringsmetoder; ökad medvetenhet hos medborgarna tack vare medborgarutbildning, valutbildning genom media och framgångsrikt genomförande av tre i stort sett fria och rättvisa fyllnadsval samt en fredlig och rättvis folkomröstning.

3.1.2 Bedömning av strategimål avseende demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter

Sektormål: En mer effektiv och rättssäker stat som respekterar och främjar mänskliga rättigheter.

Under 2009–2010 har det skett många lovande och viktiga förbättringar inom demokratisk samhällsstyrning som Sverige har bidragit till. Möjligheter till ansvarsutkrävande från medborgare i relation till den offentliga sektorn har ökat som ett resultat av förbättrade resultatkontrakt och resultatbaserad planering inom reformprogrammet för den offentliga sektorn. Viktiga Agenda IV-reformer har framgångsrikt genomförts. Valreformer har förbättrat förutsättningarna för fria och rättvisa val, medan antagandet av den nya grundlagen har försett polisen och rättsväsendet med ett ramverk för reformer samt stärkt möjligheterna för genomförande av principerna för mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. Den nya ledningen för Kenyas antikorrupsionskommission, (KACC), utlovar åtgärder

Cohesion and Integration Commission (NCIC), and the Interim independent Electoral Commission (IIEC).

¹³ Truth, Justice and Reconciliation Commission (TJRC), NCIC, COE, IIEC och IIBRC.

i gamla och nya ärenden som rör storskalig korruption där regeringsföreträdare är misstänkta. Att ICC förväntas väcka åtal mot de gärningsmän med höga befattningar som låg bakom de våldsamheter som uppstod efter valet 2007 kan komma att motverka straffrihet och främja rättvisan. Häktningsorder och gripanden förväntas göras innan utgången av 2010. NCIC:s arbete för sammanhållning och integration samt förväntade reformer inom valsysteem, rättsväsende inklusive domstolsväsende och polis kommer att förstärka rättssäkerheten samt de mänskliga rättigheterna.

Dock förekommer fortfarande utomrättsliga avrättningar bland polisen, även om det sker mer sällan än tidigare. Även straffrihet fortsätter att vara ett allvarligt problem. Trots att den nya polisledningen ämnar stärka de interna och externa mekanismerna för ansvarsutkrävande har det ännu inte vidtagits några disciplinära åtgärder i samband med fall av utomrättsliga avrättningar. Vissa försvarare av mänskliga rättigheter utsätts också fortfarande för hot.

Att samhällsstyrningen ändå förbättras framgår av betygen för nyckelindex. Enligt CPIA¹⁴ förbättrade Kenya sig från 3,7 (2006) till 4,2 (2009), vilket är högre än 2013 års målsättning på 4. Enligt det globala indexet för konkurrenskraft fick Kenya 3,6, jämfört med 3,2 2006 (målet för 2013 är 4). Samtidigt försämrades index för regeringens effektivitet (government effectiveness index) till -0,66 år 2009, jämfört med -0,59 år 2007. Försämringen kan antas bero på regeringskrisen efter valet 2007 samt torkan och de höga matpriserna 2008. Målet för 2013 är ett index på 0,41.

Det svenska stödet har bidragit till att främja och skapa opinion kring mänskliga rättigheter och hur reform och förändring kan ske på nationell och lokal nivå. Detta har skett genom direkt stöd till vissa banbrytande organisationer inom det civila samhället och till en fond för påtryckningsverksamhet för demokratisk samhällsstyrning som stöds via UNDP av Sverige, Nederländerna, EU och Norge. Under 2010 har Sverige inlett stöd till planeringen och genomförandet av polisreformen. Det har skett genom ett institutionellt samarbete mellan den svenska polisen och Police Reform Implementation Commission, PRIC. Här ingår stöd till utveckling av polisutbildningen, utformning av nya polislagar och införandet av en ny tillsynsmekanism för polisen. Stöd för planering av fortsatt koordinerat stöd till rättssektorn har också inletts.

Den nya grundlagen utgör ett ramverk för förändringar med utgångspunkt från rättighetsprinciperna, inklusive sociala och ekonomiska rättigheter samt barns och kvinnors rättigheter. Det råder fred på de flesta platser i landet, främst tack vare civila insatser för försoning, vilka hanterats via regional förvaltning och regionala fredskommittéer i utsatta områden. Kommissionen för sanning och rättvisa, (TJRC) har påbörjat sitt arbete

¹⁴ Country Policy and Institutional Assessment

men hindras av en trovärdighetskris mot kommissionens ordförande. Den nationella kommissionen för sammanhållning och integration, (NCIC), fungerade väl före och efter folkomröstningen. Sverige planerar att fortsätta stödja kommissionen för att ytterligare befrämja fred, integration och sammanhållning.

Kombinationen av stöd till både regeringen och till det civila samhället har visat sig effektivt. Det civila samhället ställer allt högre krav på reformer, medborgerlig delaktighet och ökad insyn för allmänheten. Det finns behov av stöd till det civila samhället för kapacitetsuppbyggnad, konsekvensanalys av olika policyalternativ inom de olika sektorerna, påverkansarbete, applicerad forskning för bättre påverkansarbete och för nätverksarbete för enad planering i relation till olika institutioner för upprätthållande av demokrati och mänskliga rättigheter. Samverkan mellan staten och det civila samhället är fortsatt viktigt samt kapacitetsuppbyggnad av de statliga institutionerna runt policyalternativ i relation till den nya grundlagen.

3.2 Sektor 2: Naturresurser och miljö

Antal insatser: 11. Under perioden januari-augusti 2010 har inga insatser avslutats och inga nya avtal undertecknats.

3.2.1 Resultat på insatsnivå

Insats 1: National Agriculture and Livestock Extension Programme (NALEP)

Övergripande mål: Utöka jordbruks- och boskapsproduktionen, öka produkternas tillgänglighet på marknaden, stärka entreprenörskap samt höja livsmedelssäkerheten bland fattiga och utsatta bönder, boskapsskötare och fiskare.

Avtalat belopp (MSEK)	Avtals-period	Utbetalade medel hittills (MSEK)	Samarbets-partner	Samarbets-form	Svensk andel av totala stödet (%)
327	2007-2011	236,6 i juli 2010	Jordbruks-Boskaps och Fiske ministerierna	Projekt med en liten del till koordinerad sektorplanering, genomförande och uppföljning	100 men 50 om GOK:s del inräknas.

Programmet ökade sitt stöd till antalet småskaliga bönder från 500 000 till 900 000 mellan åren 2007 och 2010. Det innebär att sedan 2007 har det totala antalet småbönder som får stöd till social mobilisering, formering av grupper runt gemensamma intressen för förädling och entreprenörskap

ökat till 2,9 miljoner. Över 3 000 intressegrupper (Common Interest Groups, CIG) bildades mellan 2007 och 2009 och sedan 2007 har antalet ökat till sammanlagt 20 000. Andelen kvinnor i grupperna är 40 %, en ökning från 7 % år 2005. Olika metoder för förädling som införts med hjälp av programmet har lett till ökad produktivitet, och i många fall ökade inkomster. Intressegruppernas inkomster ökade med en faktor på 2 till 4 på två år, vilket ledde till mindre fattigdom och förbättrade kost-, hälso- och utbildningsstandarder för de deltagande jordbrukarna¹⁵. Detta trots att det var torka och ekonomisk kris samt kris efter valet 2007 under den här perioden. Det har sålunda gjorts viktiga framsteg när det gäller bildandet av intressegrupper fast målsättningen ännu inte är helt uppnådd. Övriga resultat överstiger målen.

De stora utmaningarna som kvarstår är att skapa länkar till marknader och kapital, öka kompetensen för att driva affärsverksamhet och nå ut till de fattigaste och mest utsatta, av vilka en stor andel är kvinnor. Främjandet av partnerskap och samarbete med olika uppköpare, leverantörer av liknande produkter och samhällstjänster på lokal nivå har skapat framgång för småskaliga bönder. Det goda resultatet beror bland annat på den mycket effektiva budgeteringen som utgår från bönderna själva, där 60% är kvinnor, det tydliga ansvar som berörda ministerier tar, samt samarbetet med andra leverantörer. Olika arbetssätt och fokus vid liknande projekt i denna sektor som stöds av Världsbanken, den afrikanska utvecklingsbanken och IFAD har dock gjort att den fulla potentialen inte kunnat uppnås. Utbetalningar sker enligt plan och i dagsläget har 72 % betalats ut.

Det finns välstrukturerade och effektiva revisionsrutiner, vilket minskar risker för korruption, säkerställer kvaliteten, bygger den finansiella styrningen, och minimerar förtroendeproblemen mellan staten och samarbetspartners. Ökad koordinering och anpassning för att minska transaktionskostnader och öka effektiviteten av utvecklingssamarbetet är en utmaning. Samverkan med det civila samhället och entreprenörskap bland bönderna bör stärkas för att nå resultaten och i planering av det nya stödet från 2012.

Insats 2: Kenya vatten, sanitets och vattenförsörjningsprogram.

Övergripande mål: Effektiv hantering av vattenresurser och tillgång till vatten, i synnerhet bland fattiga och socialt missgynnade. Programmet fokuserar på institutionsuppbyggnad av staten på nationell och decentraliserad nivå och mobilisering av lokala grupper för ägande av förändring och ansvar på landbygden samt utveckling av översynsinstitutioner inom sektorn.

Avtalat	Avtals-	Utbetalade	Samarbetspartner	Samarbets-	Svensk
---------	---------	------------	------------------	------------	--------

¹⁵ Gender aware approaches in agricultural programmes, March 2010

belopp (MSEK)	period	medel hittills (MSEK)		form	andel av totala stödet (%)
240	Jan 2005 till dec 2010	238 per augusti 2010	Vatten- och bevattningsministeriet	Program	50 (i samarbete med Danmark)

Alla de planerade åtta regionala vattenförsörjningsinstitutionerna har etablerats. Dessa är fungerande och svenskt stöd har bidragit till att de har förbättrade system för planering, organisation, finansiell styrning och fattigdomsanalys. Vatten- och sanitetssituationen hade i juni 2010 förbättrats för 806 000 människor, vilket var 90 % av målsättningen för 2009 för den statliga vattenfonden som stötts av Sverige och Danmark. Detta har uppnåtts genom stöd till planering på nationell nivå, social mobilisering på lokal nivå i byar, antagna riktlinjer för utvecklande och stöd av projekt på lokal nivå i byar, och tekniskt stöd. Programmet skulle ha avslutats juni 2009 men förlängdes till juni 2010. Ytterligare 810 000 människor på landsbygden fick tillgång till vatten via andra projekt som använde riktlinjerna för stöd på bynivå men finansierades via regionala vatten institutioner eller vattenfonden, Water Service Trust Fund. Lokala samhällen ges ansvaret för att organisera sig, få in intäkter och driva sina vatten- och sanitetsprojekt.

Vad gäller förvaltning av naturresurser har strategier för avrinning publicerats i sex regioner och i 322 avrinningsområden har det etablerats vattenresursföreningar (Water Resource Users Associations, WRUA). Det antal WRUA som etablerats, i dagsläget fler än 200, är betydligt fler än de planerade två. Detta visar på ett stort behov på lokal nivå av bättre hantering av vattenresurser och övervakning av avrinning som en del av arbetet med effektivare förvaltning av vattenresurser. Kapaciteten för administration av medlen är fortfarande mycket begränsad i dessa organisationer.

Riktlinjer (Community Project Cycle) för vattenföreningar som använder gemensam vattenkälla, (Water user associations) och för framtagande och uppföljning av lokala vattenprojekt av dessa föreningar har utarbetats samt riktlinjer för organisationer som arbetar med förvaltning av avrinningsområden, floder och andra vattendrag (WRUAs), för investeringar i vattenförsörjning och sanitet på landsbygden. Förvaltandet av floder har därmed förbättrats och det förekommer färre konflikter som rör vatten. Hantering av vattenresurser är dock fortfarande ett problemområde.

En försenad omorganisation av vattenministeriet och svag samordning av givare och villighet att anpassa stöd till statens planering när det gäller finansiering och inriktning utgör risker för hur hållbara de reformer som

görs i denna sektor kommer att bli. En annan risk är svårigheter med att komma överens om en balans i prioriteringen mellan å ena sidan landsbygdsföreningar och lokala initiativ och å andra sidan större urbana projekt och konstruktion av reservoarer och dammar.

3.2.2 Bedömning av strategimål avseende miljö och naturresurser

Sektormål: Förbättrad styrning och användande av naturresurser med fokus på hållbar tillväxt som är till gagn för fattiga människor.

Under 2009 påverkades denna sektor av den globala finanskrisen och av minskad nederbörd under regnperioden. Resultaten för sektorn förbättrades under 2010 tack vare mer nederbörd i början på 2010. Tillväxten inom lantbruket förbättrades till en negativ tillväxt på 2,7 % under 2010 jämfört med negativ tillväxt på 5,4 % under föregående år. Antagandet av den nya grundlagen, i synnerhet den annonserade institutionella nyordningen, kan få en positiv påverkan på reformerna i denna sektor på medellång till lång sikt. På kort sikt finns viss risk för ökad processinriktning som kan minska effektiviteten för tjänster på lokal nivå. Väderfenomenet *la niña* väntas leda till att de östra delarna av landet drabbas av torka under regnperioden i oktober-december, vilket på kort sikt utgör en risk för tillväxten inom lantbruket samt för livsmedels-säkerheten.

I enlighet med samarbetsstrategin ger Sverige stöd till effektiv styrning av sektorn naturresurser via både regeringen och det civila samhället. Innovativa tillvägagångssätt i vissa program i sektorn, som exempelvis intressegrupper (Common Interest Groups) inom lantbruk, fonder för utveckling av miljö (Community Development Trust Funds) och stöd till vattenfonden och institutionen för styrning av vattenresurser och vattenbrukar föreningar har visat sig vara effektiva när det gäller att få fattiga människor att delta i planering och förändringsarbete. Utmaningar för att mäta och följa upp resultat bortom kvantitativa ibland osäkra siffror kvarstår dock. Särskilda studier behöver göras regelbundet för effektiv uppföljning. Under perioden har tre viktigare strategier/principer utvecklats med svenskt stöd, nämligen Utvecklingsstrategi för lantbrukssektorn, den nationella strategin för hantering av klimatförändringar och den nationella landpolicyn. Dessa har också godkänts av regeringen och vad gäller landpolicyn av parlamentet under perioden. På kort sikt kommer ytterligare insatser för att stärka åtgärder som lindrar konsekvenserna av torkan att prioriteras. Det handlar om utökade insatser för att hantera torkan genom nya planerade stöd inom miljö- och landfrågor till staten och det civila samhället. För att befrämja innovationer samt sätta fortsatt press på reformer och ansvarstagande etableras en fond för icke-statliga aktörer. Den ska ge stöd till social mobilisering, påverkansarbete och policydebatt runt lantbruk, vatten, land, miljö och klimatförändringar.

I inledningsskedet av genomförandet av grundlagen kan omstruktureringen inom den offentliga sektorn och decentraliseringen enligt den nya grundlagen påverka effektiviteten i sektorn på bekostnad av tjänster på lokal nivå. Sådana effekter kommer troligen efter valet 2012 och i slutet på strategiperioden. Resultaten i sektorn förväntas därför kunna uppnås och stödet inriktas på att skapa klarhet och främja lagstiftning och planering enligt grundlagen. Det är därför troligt att resultaten kommer att uppnås. Att stärka effektiv kommersialisering, entreprenörskap och öka tillgängligheten till marknader innebär fortfarande utmaningar i jordbruksstödet Sverige kommer att ge stöd till ett samarbete mellan lantbruksministeriet och organisationen Hand in hand för att arbeta med dessa utmaningar. Stöd till övergångsfasen till ett sektorstöd i vattensektorn kommer att främja effektiv planering, framtagande av uppföljningssystem och fortsatt effektivisering av förvaltning av vattenresurser och tillgång till vatten på landsbygden enligt de modeller som tagits fram.

3.3 Sektor 3: Urban utveckling

Antal insatser: 12. Under perioden januari-augusti 2010 har inga insatser slutförts medan två nya avtal undertecknats.

3.3.1 Resultat på insatsnivå

Insats 1: Urban mark/bostäder

Övergripande mål¹⁶: Det övergripande målet är att verka för en socialt jämställd urban utveckling och planering av mark och statsplanering.

Avtalat belopp (MSEK) ¹⁷	Avtalsperiod)	Utbetalade medel hittills (32,9 MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform ¹⁸	Svensk andel av totala stödet (%)
48,5 MSEK	2005 - 2010	32,9 MSEK	Landministeriet och Bostadsministeriet	projekt, men delat ramverk för finansiering i marksektorn	Cirka 20 % av både KENSUP- och markreformsbudgeten.

¹⁶ För denna rapport syfte ska högst tre huvudsakliga mål anges.

¹⁷ Den överenskomna svenska insatsen (om projektet/programmet även får stöd från andra givare)

¹⁸ Använd etablerad terminologi/Sidaklassificering enligt PLUS

I slutet av 2009 antog parlamentet en nationell landpolicy som fungerar som riktlinje för reformer inom markförvaltning och -planering. Policyn utgör ett ramverk för utveckling i landfrågor. Det har tagits fram en prototyp för ett manuellt administrationssystem, vilket ska införas nationellt. Förslag på avhysningsdirektiv, (evictions), har utvecklats i samarbete med det civila samhället i syfte att säkra de fattigas rättigheter till mark och bostäder. Enligt plan skulle policyn börja tillämpas under perioden men omstruktureringen av landreformenheten, LRTU, har resulterat i förseningar. Under 2011 ska en ram för genomförandet, samt även en övervakningsstruktur utvecklas. Kostnaderna för programmet är lägre än väntat.

Medborgarkommittéer (Settlement Executive Committees, SEC) har ökat medborgarnas delaktighet i planering, genomförande och övervakning av programmet Kenya Slum Upgrading Programme (KENSUP). 600 hushåll omplacerades i Nairobi tack vare en transparent process för fördelning och omplacering. Ett antal infrastrukturprojekt har färdigställts i Nairobi, Mombasa och Kisumu, vilket bidragit till att tillgången till vatten och sanitära bekvämligheter förbättrats något. Dessa resultat ska ses mot målet att 200 000 sluminvånare år 2013 ska ha fått en förbättrad livssituation. Det motsvarar 40 000 personer per år. KENSUP siktar visserligen på att öka takten på ett nationellt plan, men programmet genomförs inte enligt beprövade metoder eller ens KENSUP:s egna strategi. Tack vare kompetensutvecklingsstöd till bostadsdepartementet har ett nytt tillvägagångssätt för uppgradering av slumområden utformats. Här involveras lokala organ och det civila samhället. Tyngdpunkten ligger på ansvarsfrågan för departement och samhälle och transparens. Som del av det nya slumuppgraderingsprogram som Sverige kommer att stödja tillsammans med Världsbanken och Frankrike ska det under 2011 utvecklas ett resultatramverk med en baslinje från 15 större städer.

Bristen på en heltäckande strategi för landreformer och ett oklart mandat för enheten Land Reform Transformation UNIT (LRTU) har lett till ineffektivitet i genomförandet, svagt ledarskap och otydlig intern ansvarsfördelning för reformprocessen. Det har även försämrat effektiviteten vad beträffar teknisk assistans. Bristen på en effektiv strategi för att nå ut i distrikten har varit begränsande för de reformer som initialt gjorts på landsbygden. Låg kapacitet hos lokala organ och bristen på markupplåtelse innebär att slumuppgraderingar riskerar att inte bestå. För att minska riskerna har Sverige givit kompetensutvecklingsstöd till både bostads- och landministerierna samt policystöd rörande genomförande och institutionella förändringar. För att komma åt de institutionella och kapacitetsmässiga problemen utformas nya program som ska ge stöd till lokala institutioner och slumuppgradering. Landreformer står på NARA:s dagordning och sålunda kommer stödet till civila samhällen rörande krav på reformer, politisk dialog och kapacitetsuppbyggande ges via faciliteten för naturresurser (Natural resource facility).

3.3.2 Bedömning av strategimål avseende urban utveckling

Sektormål: Förbättrad urban planering i vilken fattiga medborgare tillåts delta.

Antagandet av en ny grundlag och en ny landpolicy utgör en god grund för en urban planering som utgår från de fattiga i städerna. En ny lag för lokalt styre och den nya grundlagen innebär tillsammans att de urbana medborgarnas roll institutionaliseras vad gäller lokalt styre. Nya program i denna sektor är bland annat inriktade på förutsättningar för institutionell utveckling, kapacitetsutbyggnad, planeringskapacitet och infrastruktur-utveckling. Att denna sektor tilldelas mer resurser innebär att det sätts ett nationellt fokus på urbaniseringen. Att se markupplåtelse som en förutsättning för slumuppgradering innebär att det största hindret för sociala och infrastrukturella investeringar i slumområden undanröjs. Dock innebär den dåliga samordningen mellan nationella urbana institutioner att sektorns potential försämras. Alltför omfattande centralisering av beslutsfattandet inom centrala urbana departement försvagar de lokala organen, vilket resulterar i sämre resultat och lägre deltagande bland de fattiga i städerna. Tillägg till lagen om lokalt styre samt decentraliseringsdirektiven i den nya grundlagen kommer att ge lokala organ mer makt. Teknisk assistans för kapacitetsutbyggnad, projektledning och institutionell utveckling kommer att stärka de lokala organen så att de kan spela en viktig roll i genomförandet av grundlagen. De ökade riskerna med att göra direktutbetalningar till kommuner kommer att motverkas av att det utarbetas manualer för både KMP och KISP samt ges stöd för revisioner via KENAO samt Världsbankens tillsyn över upphandlingar och finansiell styrning. Ett bättre samordnat och sektorfokuserat stöd till icke-statliga organisationer förbättrar situationen för opinionsbildning i det civila samhället och stärker dess förmåga att ställa regeringen till svars.

Stödet till urbana civila samhällsorganisationer och till programmet Civil Society Urban Development Programme (CSUDP) har gett goda resultat. Skapandet av en stark nationell slumfederation, som får stöd via detta program, har inneburit att sluminvånarnas kollektiva röst blivit starkare. De viktigaste resultaten är att avhysningarna, (evictions), minskat nationellt samt att det civila samhället kunnat påverka formuleringarna i de nationella beslut och planeringsdokument gällande mark- och bostadsfrågor. Slutversionerna av dessa dokument omfattar därför även skydd mot utsatta grupper i samhället. Tillgång till vatten och sanitära bekvämligheter förbättrades för 55 000 sluminvånare och i samarbete med vattenleverantörer har innovativa metoder för att förse fattiga med vatten börjat tillämpas. Ökad tillgänglighet till information för unga, samt delaktighet via teater, musik och IT har lett till ökad medvetenhet om mänskliga rättigheter och detta arbete har varit katalytiskt för fredsarbetet i fem större bosättningar, där det förekom våldsamheter efter valet.

3.6 Stöd till det civila samhället

3.6.1 Resultat på insatsnivå

Insats 1: Hiv/Aids AMREF 2007-2012

Huvudsakligt syfte¹⁹: Att bygga upp kompetens och kapacitet inom civila samhällsorganisationer samt göra kvalitativa insatser mot HIV och AIDS; Att främja säkrare sexualvanor bland människor i utsatta riskgrupper.

Avtalat belopp (MSEK) ²⁰	Avtalsperiod	Utbetalade medel hittills (MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform ²¹	Svensk andel av totala stödet (%)
78	200710-201212	58 MSEK	AMREF Kenya	Program, samfinansierat med Dfid och länkat till statens uppföljningsmekanism på lokal nivå.	40

Under året har 29 MSEK utbetalats till 536 organisationer inom det civila samhället på lokal nivå. Dessa organisationers kapacitet har förbättrats, vilket för 92 % av dem har resulterat i organisatoriska förbättringar. Mellan 220 och 365 civila samhällsorganisationer har dessutom fått stöd för hem-baserad vård (Home and Community Based Care, HCBC), tillämpande av antiretrovial behandling (ART) och/eller undervisning om kost och stöd till utsatta barn. Detta har lett till att fler än 47 000 hivsmittade personer fått bättre levnadsförhållanden tack vare att de fått kvalificerade HCBC-tjänster av utbildad vårdpersonal. Ytterligare 40 000 personer fick hjälp att få näring och 2 700 påbörjade ARV-behandling.

3.8 Utfasningssektorer: Vägar

3.8.1 Resultat på insatsnivå

Insats 1: Nyanza Roads 2000 inklusive kapacitetsuppbyggande via ILO

Övergripande mål²²: Utveckla och underhålla ett integrerat, säkert och

¹⁹ För denna rapport syfte ska högst tre huvudsakliga mål anges.

²⁰ Den överenskomna svenska insatsen (om projektet/programmet även får stöd från andra givare)

²¹ Använd vedertagen terminologi/Sidas klassifering enligt PLUS

²² För denna rapport syfte ska högst tre huvudsakliga mål anges.

fungerande vägnät samt stärka det institutionella ramverket för infrastrukturutveckling. Institutionellt stöd till Kenyas myndighet för vägar på landsbygden. I ILO:s vägförbättringsprogram är även frågor om rättigheter, jämställdhet mellan könen och miljö inkluderade.

Avtalat belopp (MSEK) ²³	Avtals-period	Utbetalade medel hittills (MSEK)	Samarbetspartner	Samarbetsform ²⁴	Svensk andel av totala stödet (%)
163	Jan 2005 till dec 2010	156	Vägdepartementet ²⁵	Stöd till program inom ramen för en gemensam strategi för staten och samtliga givare.	100
27	Juli 2008 till juni 2012	13	Internationella arbetsorganisationen ILO	Program	100, staten tar över efter utfasning

Sedan programmet startade har omkring 50 % (av de 75 % som är målet för 2011) av vägnätet på landsbygden i Nyanza reparerats och det görs nu rutinemässiga underhållsarbeten av företagare som fått utbildning. Det nya institutionella ramverket har tagits i bruk och den nyligen etablerade myndigheten Kenya Rural Road Authority (KeRRA) har en väl fungerande förvaltning av programmet Roads 2000. Det svenskstödda programmet har stött KeRRA att bygga upp kapaciteten så att alla aktiviteter ska kunna samordnas. ILO har också bidragit till detta.

De arbetstillfällena som skapats 2010 uppskattas till 400 000 arbetsdagar, jämfört med de 570 000 som var målet. Ett annat viktigt resultat är att det utformats en plan för arbetsintensiva reparationer/underhållsarbeten, vilken senare kommer att ersätta strategin Roads 2000

Tack vare stödet till ILO har kapaciteten hos vägmyndighetens medarbetare ökat vad beträffar planering, tillsyn och övervakning av de arbeten som pågår inom Roads 2000. En annan viktig roll ILO har är att hjälpa

²³ Den överenskomna svenska insatsen (om projektet/programmet även får stöd från andra givare)

²⁴ Använd vedertagen terminologi/Sidas klassificering enligt PLUS

²⁵ Via Kenya Rural Roads Authority (KeRRA)

KeRRA att förmedla erfarenheterna av att ha ett rättighetsbaserat synsätt, att stödja kvinnliga entreprenörer samt främja ett arbetsintensivt synsätt.

Inga större avvikelser förekommer. Programmet har lyckats något sämre än vad som var målet men den allmänna bedömningen av resultaten är ändå tillfredsställande. På grund av förseningar behövs fortsatt arbete på de prioriterade vägarna till april 2011. Sedan fasas stödet till vägarbeten ut. ILO fortsätter till juni 2012 med stöd till kapacitetsutveckling i nya program som bygger på erfarenheter av stödet i Nyanza.

4 BISTÅNDEEFFEKTIVITET

Ett av strategimålen rörande biståndseffektivitet har uppnåtts. En gemensam mekanism för uppföljning av resultat och åtaganden har utformats inom ramen för KJAS²⁶ och MTP²⁷ 2008-2013. Vad gäller de andra två målen har det gjorts mindre framsteg (övergång till sektorprogramstöd och att andelen stöd som kanaliseras genom staten ska öka till 66 %). Vissa framsteg har gjorts att utveckla ett programbaserat synsätt (PBA) i den urbana sektorn där Sverige nu samarbetar med Världsbanken och Frankrike, samt inom naturresurser där samarbetet mellan givarna och anpassningen till regeringens prioriteringar har förbättrats. Inom sektorn för demokratiska samhällsstyrning finns det dock fortfarande ett motstånd mot programstöd bland andra givare och användandet av statliga system. Givarnas beteende karaktäriseras i denna sektor av individuella prioriteringar, vilja att synas och ovilja att ta risker. Efter grundlagens antagande kan skönjas en ökad vilja bland vissa givare att koordinera på subsektornivå. Erfarenheter från rättssektorstödet visar på behov av ett antal subsektorprogram och en stark övergripande koordinerande struktur ledd av den kenyanska staten samt att det civila samhället bör beredas tillfälle att delta i planering och uppföljning av program för ökad effektivitet.

Utvecklingen går långsamt när det gäller biståndseffektivitet. Många givare uppfyller inte sina åtaganden beträffande biståndseffektivitet, främst på grund av den politiska situationen, egna politiska intressen och den upplevda graden av korruption. Development Partnership Forum (DPF) erbjuder dock en möjlighet för att utveckla arbetet med biståndseffektivitet och Sverige, som ordförande i gruppen tillsammans med Världsbanken, kan säkra att biståndseffektiviteten står högt på dagordningen. Sverige kommer också att fortsätta att arbeta aktivt i biståndseffektivitetsgruppen (Aid Effectiveness Group, AEG) och i sektorarbetsgrupper där ökat ägarskap av den kenyanska statens representanter samt ökad involvering av det civila samhället främjas.

²⁶ Kenya Joint Assistance Strategy (KJAS)

²⁷ Medium Term Plan (MTP)

5 TRE TEMATISKA PRIORITIERINGAR OCH DE TVÅ PERSPEKTIVEN

Demokrati och mänskliga rättigheter

Mer än 30 % av det svenska stödet till Kenya är riktat till området demokrati och mänskliga rättigheter och mellan 30% och 40% av detta stöd går till civilsamhället. Stöd till demokrati och mänskliga rättigheter ges både via utveckling av institutioner som upprätthåller demokrati och mänskliga rättigheter samt genom att stödja det civila samhället på nationell och lokal nivå att delta i sektorreformer på nationell och lokal nivå. För alla tre sektorer har det etablerats speciella kanaler för bidragsgivning för icke-statliga aktörers verksamhet med b.la. påtryckningverksamhet för reformer, social mobilisering runt utveckling, demokrati och mänskliga rättigheter och policy debatt. Eventuellt kommer också stöd att ges till efterfrågesidan av reformer när det gäller förvaltning av offentliga medel och reformering av den offentliga sektorn.

Mainstreaming av demokrati, mänskliga rättigheter samt jämställdhet är institutionaliserat och integrerat i projektcykeln. Syftet är att öka människors delaktighet i sin egen utveckling, öka transparensen och pålitligheten samt öka efterlevnaden av normer och principer för mänskliga rättigheter. Den nya grundlagen utgör ett ramverk för ytterligare integration av normer och principer som rör civila, politiska, sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter.

Jämställdhet mellan könen och utveckling av kvinnans roll

Sverige ger direkt stöd till jämställdhet mellan könen via civilsamhället och utvalda regeringsprogram i samverkan med UNIFEM liksom genom att integrera jämställdhetsfrågor i alla program och dialoger. Genusanalys och åtgärder för att integrera kvinnor har förts in i projektcykeln för insatser. Detta har lett till att kvinnor blivit mer delaktiga och att de flesta program har en större påverkan på kvinnors liv. Riktade åtgärder har haft positiv påverkan på kvinnors tillgång till och kontroll över produktionsresurser samt att kvinnor fått bättre förutsättningar att hävda sina mänskliga rättigheter. Inom exempelvis lantbrukssektorn har kvinnornas delaktighet i gemensamma intressegrupper ökat från 7 % år 2003 till 40 % 2010. Svenskt stöd har bidragit till att kvinnorörelser gemensamt krävt att det i grundlagen och den nationella markpolicyn ska stå att kvinnor har lika rättigheter. Programmet Roads 2000 har lett till att kvinnors deltagande i vägbyggen på landsbygden, både som entreprenörer och arbetskraft, har ökat och nu motsvarar 30 %. Det urbana programmet riktar sig till utsatta hushåll, och även där betonas vikten av kvinnors delaktighet i beslutsfattande. Andra resultat som uppnåtts under perioden är att en specialgrupp för budgetering av genusinitiativ tillsatts samt att en civilrättsmanual utformats för Kadhi's courts som arbetar familjelagstiftning baserad på sharia lagen. Det har också skapats lokala nätverk för samordning av insatser mot könsrelaterat våld.

Miljö och klimat

Omkring 60 % av det svenska stödet går till förvaltandet av naturresurser, ökad tillgång till vatten och utveckling av entreprenörskap inom lantbruket. Under ledning av miljödepartementet (Ministry of Environment and Mineral Resources) har en strategi för hantering av klimatförändringar utformats. Strategin beskriver de utmaningar som klimatvariationer och -förändringar skapar och ger förslag på anpassning och förmildrande åtgärder på sektornivå. Strategin är länkad till Vision 2030 för att klimatförändringar och miljöfrågor ska tas på allvar under denna period då det väntas ske stora förändringar i Kenya. Inom rättsektorreformen har domare utbildats i miljölagstiftning.

Programstödet avseende miljö har lett till att miljöministeriet utvecklats institutionellt. Sverige har påbörjat utformningen av framtida stöd avseende miljö och klimatförändringar. Här finns två tillvägagångssätt: 1) Utveckla ett organ som stödjer icke-statliga aktörer och andra civila samhällsorganisationer som fokuserar på att tillvarata naturresurser och 2) Inleda diskussioner med GoK och andra utvecklingspartner i syfte att utforma ett framtida stöd för miljö och klimatförändringar på regeringsnivå.

Fattiga människors perspektiv på utveckling

Det stöd som för närvarande ges till Kenya innebär att man arbetar för att få in fattiga människors perspektiv på planering och genomförande. I sektorprogrammen Naturresurser och Urban utveckling görs olika snabbkartläggningar av delaktighet för planering och social mobilisering. När det gäller vatten, slumuppgradering, vattenbruk, markplanering, befrämjande av mänskliga rättigheter, kvinnors ställning och HIV/AIDS-prevention är det svenska stödet riktat till små lokala organisationer. Kapacitet byggs upp för att dessa organisationer ska kunna interagera med de styrande på distriktsnivå och för att de ska koncentrera sitt arbete på förändring. Fonderna för samordning av stöd från icke-statliga aktörer har gått från att endast stödja större icke-statliga organisationer till att även stödja lokala civila organisationer samt bygga upp deras kapacitet så att de kan arbeta för förändring. Övrigt stöd som är relevant är att CoE fick stöd för att utforma principer för mänskliga rättigheter och miljö. I samband med utformandet hölls offentliga frågestunder på platser ute på landsbygden.

Rättighetsperspektivet

Det svenska stödet till Kenya har sedan 2004 huvudsakligen handlat om att införa rättighetsperspektivet i samtliga program och att institutionalisera procedurer och metoder för detta. Mänskliga rättigheter sätter normer och ger principer som kan operationaliseras i de specifika sektorerna. Genomförandet av dessa följs upp och diskuteras under planering, programmets genomförande och uppföljning. Det gäller principerna delaktighet, ansvarsutkrävande och transparens, icke-diskriminering och respekt för rättsstatens principer. Sidans medarbetare i Kenya har, liksom partner i

Kenyas regering och civilsamhället, sedan 2004 deltagit i utbildningar och konferenser som arrangerats tillsammans med Kenyas nationella kommission för mänskliga rättigheter om genomförandet av ett rättighetsperspektiv. Under 2009 och 2010 har stöd till speciella organisationer lett till ökad debatt runt policyförändring, institutionell förändring etc. på nationell och lokal nivå. Frågan om hur förändring sker har stått i fokus och ett material för debatt har utarbetats. Ansvarsutkrävande frågor har befrämjats genom att rutiner för klagomål har införts och förbättrats i olika program. Den nya grundlagen och den nya principen för mänskliga rättigheter utgör ett ramverk för ett utökat stöd till ett rättighetsbaserat synsätt. Samverkan med MR-kommisionen, Justitieministeriet och det civila samhället kommer att sökas för detta.

6 DEN KONTEXTUELLA RAMEN

Följande händelser förväntas påverka Kenyas nuvarande situation.

Det demokratiska utrymmet i Kenya fortsätter vara stort. De framsteg som NARA Agenda IV resulterat i har satt en ökad press på reformer. Antagandet av en ny grundlag ger möjligheter för genomförandet av reformer som baserar sig på mänskliga rättigheter inklusive jämställdhet, integritet, decentraliserade tjänster samt tydligare maktfördelning mellan genomförandet, rättsväsendet och den lagstiftande församlingen. ICC kommer troligen att väcka åtal mot nyckelpersoner i regeringen med anledning av våldsamheterna efter valet, vilket kommer att utmana frågan om straffrihet. Trots ICC:s agerande är straffrihet fortfarande ett stort problem som på lång sikt kan påverka det demokratiska utrymmet. Antikorrupsionskommissionen har en ny chef som är engagerad i upplysning, prevention och skärpning av rättskipning.

Det råder relativ harmoni i koalitionsregeringen vilket ökar utsikterna för att ett starkt ägarskap av reformerna. Den proaktiva roll sekretariatet för Vision 2030 tagit har lett till att det finns en positiv syn på reformer och utveckling. Den ekonomiska krisen och eftervalskrisen 2007 och 2008, samt den svåra torkan 2008 och 2009, förväntas ha lett till att andelen människor som lever under fattigdomsgränsen har ökat. Human Development Index (HDI) visar dock på förbättringar. År 2009 kom Kenya som land 147 av 182 länder och år 2010 har Kenya kommit upp som land 128 av 169 länder.

Den förväntade tillväxttakten för 2010 är 4,5 % och det finns goda utsikter för att arbetstillfällena kommer att öka. Undertecknandet av den gemensamma marknaden för East Africa Community innebär nya möjligheter för handel och regionalt samarbete. Den privata sektorns roll som motor för utvecklingen förväntas förbättra utsikterna för nyanställningar och ökade skatteintäkter.

Det finns ett antal frågor som riskerar att äventyra den positiva utvecklingen. Det finns ingen tydlig politisk ledare för hela grundlagen, vilket kan få en negativ påverkan på genomförandet. Politikerna plockar och väljer mellan de olika delarna av grundlagen och det är särskilt rättighetsprincipen som saknar en tydlig ledare. Genomförandet av grundlagen kan också leda till att resurser omfördelas från statens redan pågående och dagliga arbete, vilket kan komma att påverka programmen inom exempelvis vatten och jordbruk. Dessutom kommer presidentvalet 2012 att leda till att det politiska arbetet intensifieras och harmonin inom koalitionen kan komma att hotas. Korrupktion är fortsatt ett stort problem i Kenya, vilket leder till ökade kostnader för revisioner och personalintensivt arbete runt uppföljning av revisioner. Slutligen verkar det som att de förväntade regnen i oktober-december 2010 kommer att utebli och att flera delar av Kenya kan drabbas av torka, vilket har en direkt påverkan på fattiga människor och en indirekt påverkan på ekonomin då det riskerar att leda till högre livsmedelspriser, som i sin tur kan bidra till en ökande inflation.

I det regionala perspektiv har konflikten i Somalia intensifierats med förhöjd risk för terrordåd, vilket påverkar freden och turismen i regionen. Det råder också osäkerhet om utvecklingen i Sudan där man närmar sig en folkomröstning om södra Sudan i början på 2011. Detta valresultat kan komma att påverka Kenya.

7 SLUTSATSER

Genomförandet av strategin går huvudsakligen som planerat och strategin är relevant för den situation som råder. Resultaten för de tre huvudsektorerna är i stort sett tillfredsställande. Den nuvarande ansatsen med komplementärt stöd till både regeringen och civilsamhället med utökat stöd till civilsamhället på lokal bybaserad nivå har visat sig vara effektiv.

Tack vare att det råder enighet mellan ledarna inom koalitionen, att den nya grundlagen antagits, och att det kenyanska folket kräver reformer så finns det en ännu starkare plattform för att genomföra strategin, med fokus på en fungerande stat där rättsstatsprinciperna och mänskliga rättigheter främjas samt där det finns stöd för reformer på dessa områden.

För att grundlagen ska kunna tillämpas måste det finnas ett tryck för reformer vilket behöver stödjas, i synnerhet som det inte finns tydligt politiskt stöd för hela grundlagen och det snart ska hållas presidentval. Detta understryker behovet av att prioritera genomförandet av grundlagen i var och en av de tre huvudsektorerna och att fortsätta stödja de krav på reformer som kommer både upp- och nerifrån. Att kunna agera snabbt och stödja Kenya med genomförandet av den nya grundlagen, medan momentum finns, har hög prioritet för det fortsatta samarbetet. Sverige följer noga genomförandet av grundlagen och ger stöd i form av rådgivning och finansiella resurser.

Stödet för demokratisk samhällsstyrning är mycket strategiskt viktigt för genomförandet av grundlagen, inklusive stödet till rättssektorn samt det pågående stödet till OFS reformen och reformen av den offentliga sektorn. En viktig och mycket svår del i grundlagen är den finansiella decentralisering, vilket kommer att kräva särskilt och eventuellt ytterligare stöd. Stödet till åtgärder för att komma åt korruptionen är fortfarande relevant. Sverige kommer att fortsätta undersöka möjligheterna till att öka användningen av statliga system för att få ökad insikt i hur systemen fungerar och intensiviera dialogen om systemens svagheter. Åtgärder kommer att vidtas för att säkra ett rimligt risktagande och för att skapa förstärkta kontrollmekanismer.

Ett annat viktigt område för det svenska stödet vad gäller den nya grundlagen är att fortsätta ge stöd och om möjligt öka stödet för ökad jämställdhet. Utökat stöd för att motverka straffrihet ges hög prioritet inom NARA och om de utredningar som ICC just nu gör utförs på ett effektivt sätt så kan de bidra till ökad rättvisa. Vittneskydd och skydd åt försvarare av mänskliga rättigheter är fortfarande viktiga frågor.

Folkomröstningen visade på att valprocessen betydliga förbättringar jämfört med det omstridda valet 2007. För att säkerställa att ett fritt och rättvist val hålls 2012 är det fortsatt viktigt att fokusera på prioritetsområdena inom NARA. Sverige kommer att fortsätta stödja val- och rättsreformer, även inom polisen och domstolsväsendet, som är de två institutioner som visat svagast resultat inom GJLOS. På lång sikt ska ett nytt sektorstöd för rättssektorn utformas.

Den ekonomiska utvecklingen går framåt i Kenya men fördelningen av resurser är ett kvarstående problem. För att Kenya ska bli ett land där alla fattiga kvinnor, män, flickor och pojkar har förutsättningar att förbättra sina levnadsvillkor krävs det effektiva program som syftar till att stärka fattiga människors roll och som befrämjar privat entreprenörskap. Stödet avseende Naturresurser och Urban utveckling är inriktat på institutionell utveckling, förbättrad tjänster och på att enskilda personer och lokala intressegrupper ska stärkas socialt och ekonomiskt. En viktig del av NALEP-programmet är att befrämja kommersialisering bland bönderna och öka deras motståndskraft mot torra.

Biståndseffektiviteten måste förbättras ytterligare och Sverige kommer fortsätta att aktivt delta i att stärka den kenyanska regeringens förmåga att leda processen samt öka utvecklingpartnerns incitament för att följa Parisdeklarationen. Anpassning och harmonisering står i fokus, liksom även en mer samlad syn på hur regeringens system ska användas samtidigt som korruptionsrisker hanteras. I och med att "Development Partnership Forum" (DPF) nu har etablerats som ett återkommande dialogtillfälle två gånger per år, det ökade fokuset på sektorgrupperna, den

kenyanska statens ägarskap samt Sveriges ordförandeskap i DCG ger Sverige en stark röst avseende biståndseffektivitet.